

עולם המפנה עורף: טראמפ, איראן והשחיקה בתמיכה הבינלאומית בארה"ב

written by פרופ' זכי שלום | 15.04.2026

העימות בין ארצות הברית לאיראן נותן ביטוי לשינוי עמוק במבנה המערכת הבינלאומית ובמעמדה של וושינגטון בתוכה. אם בעבר הצליחה ארצות הברית להוביל קואליציות רחבות ולבסס קונצנזוס סביב מדיניותה, הרי שכיום היא ניצבת מול מציאות מורכבת יותר, המאופיינת בספקנות, הסתייגות ולעיתים אף התנגדות מצד שותפיה הקרובים ביותר.

במרכז השינוי עומד הקרע המתהווה בין ארצות הברית לבין מדינות אירופה. מדינות כמו צרפת, גרמניה איטליה ובריטניה אינן מקבלות עוד באופן אוטומטי את ההובלה האמריקנית, ובמקום זאת מדגישות את הצורך בדיפלומטיה, ריסון ורב-צדדיות. בעיניהן, מדיניות עימותית כלפי איראן אינה רק מסוכנת מבחינה ביטחונית, אלא גם פוגעת ביציבות הגלובלית ובמוסדות הבינלאומיים שנבנו לאחר מלחמת העולם השנייה. הביקורת האירופית אינה מתמקדת רק באמצעים, אלא נוגעת גם בלגיטימיות של צעדים חד-צדדיים ובשאלת האחריות של מעצמות לפעול במסגרת מוסכמות בינלאומיות.

לצד הביקורת המדינית, מתחדד גם ממד מוסרי חריג בעוצמתו. התערבותו של האפיפיור, במיוחד על רקע זהותו כאמריקני, מהווה תקדים נדיר בזירה הבינלאומית. בדבריו הדגיש כי מלחמה אינה יכולה להוות פתרון, והזהיר מפני ההשלכות ההומניטריות והערכיות של הסלמה צבאית. עצם העובדה שמנהיג דתי בעל מעמד עולמי ^[1] ובפרט כזה המזוהה עם המערב ואף עם ארצות הברית ^[2] בוחר להתבטא באופן כה ברור נגד מדיניות אמריקנית, מדגישה את עומק השחיקה בסמכותה המוסרית של וושינגטון. הפער בין תפיסת הכוח האמריקנית לבין קריאות לריסון מוסרי אינו רק אידאולוגי, אלא משקף שינוי רחב יותר בתפיסת הלגיטימיות הבינלאומית.

במזרח התיכון, התמונה מורכבת אף יותר. מדינות רבות באזור חולקות חששות אמיתיים מפני השפעתה של איראן, אך אינן ממהרות להזדהות בפומבי עם מדיניות אמריקנית תקיפה. במקום זאת, הן בוחרות במדיניות של איזון ^[3] שמירה על קשרים עם וושינגטון לצד הימנעות מעימות ישיר עם טהראן. עמימות זו מאפשרת להן גמישות מדינית, אך בו בזמן מקשה על ארצות הברית לבנות קואליציה אזורית ברורה ואחידה.

בזירה הגלובלית הרחבה יותר, נכנסות לתמונה מעצמות נוספות המעצבות את הדינמיקה החדשה. סין בולטת במיוחד בהקשר זה, לא רק ככוח מאזן אלא גם כגורם המבקר במפורש את המדיניות האמריקנית. הנהגתה מדגישה את עקרונות הריבונות והמשפט הבינלאומי, ומזהירה מפני צעדים חד-צדדיים העלולים לערער את היציבות העולמית. בכך, בייג'ינג אינה רק מגיבה להתפתחויות, אלא גם מציבה עצמה כחלופה אחראית יותר ומנצלת את המצב כדי לחזק את

לצד סין, גם שחקנים אזוריים כמו טורקיה נוקטים קו עצמאי ולעיתים תקיף, המשקף נכונות לפעול מחוץ למסגרות המסורתיות של תיאום עם המערב. מגמות אלו מצביעות על פיזור הולך וגובר של מוקדי כוח ועל היחלשות היכולת של ארצות הברית להכתיב סדר יום בינלאומי.

התוצאה הכוללת היא מעבר הדרגתי לעולם רב־קוטבי יותר, שבו אין עוד גורם אחד הנהנה מהגמוניה ברורה. ארצות הברית נותרת שחקן מרכזי, אך היא נדרשת להתמודד עם סביבה בינלאומית מורכבת יותר, שבה גם בעלי בריתה בוחנים מחדש את יחסיהם עמה. השחיקה באמון אינה מתבטאת רק בהצהרות, אלא גם בהתנהלות בפועל ^[2] בהיסוס להצטרף למהלכים, בהעדפת פתרונות דיפלומטיים ובהדגשת עצמאות מדינית.

במציאות זו, האתגר המרכזי של ישראל יקבל משמעות מיוחדת בימים הקרובים. בחלוף הימים הבאים יינתן ביטוי ליעילותו של המצור הימי של ארצות הברית על איראן. אם יסתבר ש: א. המצור הימי אינו מביא את איראן להכרה בנחיתותה האסטרטגית מול ארצות הברית וישראל. ב. ארצות הברית מוכנה להמשיך בדיאלוג עם איראן תצטרך מדינת ישראל לקבל הכרעה גורלית: האם להמשיך בשותפות עם ארצות הברית על כלל סיכונים, או לנקוט מדיניות עצמאית, שתקבל ביטוי בעיקר בפעילות צבאית חריגה ורחבת היקף מול איראן.

פורסם באתר JDN, בתאריך 15 באפריל 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.